

INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE  
AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI

UNIVERSITATEA DE STAT «ALECU RUSSO» DIN BALTI  
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PENALE ȘI CRIMINOLOGIE APLICATĂ

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ  
ȘTIINȚIFICO-PRACTICĂ

**«JURIDICĂ ȘTIINȚIFICĂ ÎN CONDIȚIILE  
DE INTEGRARE EUROPEANĂ UCRAINA  
ȘI MOLDOVA: REPERE MODERNE  
DE DEZVOLTARE JURIDICĂ»**

*24–25 martie 2017*

**Chișinău,  
Republica Moldova**

**«Juridică științifică în condițiile de integrare Europeană Ucraina și Moldova: repere moderne de dezvoltare juridică»**, conferința internațională științifico-practică (2017 ; Chișinău). Conferința internațională științifico-practică : «Juridică științifică în condițiile de integrare Europeană Ucraina și Moldova: repere moderne de dezvoltare juridică» : Materialele conferinței internaționale științifico-practice, 24-25 martie 2017 / com. org.: V. Bujor. – Chișinău : S. n., 2017 (Tipogr. «Cetatea de Sus»). – 332 p.

Antetit.: Inst. de Cercetări Juridice și Politice al Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Științe Penale și Criminologie Aplicată, Univ. Slavonă. – Texte : lb. rom., engl., ucr. și alte lb. străine. – Bibliogr. la sfârșitul art. – 500 ex.

## **COMITETUL ORGANIZATORIC AL CONFERINTEI:**

### ***Președinte:***

**V. Bujor** – doctor în drept, profesor, Președintele Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată

### ***Membrii comitetului organizatoric:***

**I. Guceac** – doctor habilitat în drept, profesor, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, vice-președinte al Academiei de Științe a Moldovei; **Iu. Frunze** – doctor în drept, decanul facultății de drept al Universității Slavone; **V. Cușnir** – doctor habilitat în drept, profesor, director al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei; **Gh. Costachi** – doctor habilitat în drept, profesor, cercetător științific principal al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei; **V. Cerba** – doctor în drept, prorector al Universității Europene din Moldova; **V. Guțuleac** – doctor în drept, profesor, șef catedră Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată; **L. Arsene** – redactor șef al revistei științifice de drept «Jurnalul Juridic Național: teorie și practică».

ББК 34(478+477):061.1ЕУ(082)=00

ISBN 978-9975-3090-7-3

© Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, 2017

© Universitatea De Stat «Alec Russo» Din Balti, 2017

© Institutul De Științe Penale Și Criminologie Aplicată, 2017

# СОДЕРЖАНИЕ

## НАПРАВЛЕНИЕ 1. ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА, ФИЛОСОФИЯ ПРАВА

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Statul ca fenomen al răspunderii juridice                                                  |    |
| <b>Moraru Elena</b> .....                                                                  | 10 |
| Reflecții doctrinare privind aplicarea teoriei sistemelor în domeniul dreptului            |    |
| <b>Odinokaia Ina</b> .....                                                                 | 13 |
| Justiția și dreptatea între istoricism și modernitate                                      |    |
| <b>Pădureac Lidia, Jacota-Dragan Olga</b> .....                                            | 19 |
| Концептуальні ідеї розвитку правової держави в Україні                                     |    |
| <b>Бурбеза В. В., Кудра І. А.</b> .....                                                    | 22 |
| Структура цивільної процесуальної норми                                                    |    |
| <b>Васильєв С. В.</b> .....                                                                | 25 |
| Паритетна демократія: теоретико-правова характеристика                                     |    |
| <b>Грицай І. О.</b> .....                                                                  | 27 |
| Зміст правовідносин державного управління у сфері використання, відтворення і охорони надр |    |
| <b>Максіменцева Н. О.</b> .....                                                            | 30 |
| Класифікація видів юридичних алгоритмів                                                    |    |
| <b>Манько Д. Г.</b> .....                                                                  | 33 |
| Гендерна політика і гендерні перетворення в Україні в аспекті прав жінки                   |    |
| <b>Момот А. І.</b> .....                                                                   | 36 |
| Громадський контроль за діяльністю органів судової влади: теоретико-правові засади         |    |
| <b>Олійник В. М.</b> .....                                                                 | 38 |
| Кримінальний кодекс II Речі Посполитої 1932 р. та його характеристика                      |    |
| <b>Пашук Т. В.</b> .....                                                                   | 42 |
| Legal doctrine – a useful and reliable aid for judges?                                     |    |
| <b>Semenihin I. V.</b> .....                                                               | 46 |
| Сучасний імідж України                                                                     |    |
| <b>Наливайко Л. Р., Семенкова Н. І.</b> .....                                              | 49 |
| Співвідношення понять «правоутворення» та «правотворчість»                                 |    |
| <b>Наливайко Л. Р., Таранець О. С.</b> .....                                               | 52 |

## НАПРАВЛЕНИЕ 2. КОНСТИТУЦИОННОЕ И МУНИЦИПАЛЬНОЕ ПРАВО

|                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Importanța controlului parlamentar asupra procesului de integrare europeană a Republicii Moldova |    |
| <b>Kruglițki M.</b> .....                                                                        | 54 |

|                                                                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Soluții magistrale la provocările constituționale contemporane<br><b>Kuciuk Valeriu</b> .....                                              | 57 |
| Reflecții asupra parlamentului ca autoritate reprezentativă<br>supremă și unica autoritate legislativă în stat<br><b>Micu Victor</b> ..... | 65 |
| The evolution of the right to defense<br><b>Munteanu Rita</b> .....                                                                        | 72 |
| Конституційно-правові засади інституту уповноваженого з прав людини<br><b>Волочаєва А. С.</b> .....                                        | 75 |
| Парламент як суб'єкт притягнення<br>до конституційно-правової відповідальності<br><b>Наливайко Л. Р., Зеленіна О. В.</b> .....             | 78 |
| Формы реализации прямой демократии на местном уровне<br><b>Костаки Георге</b> .....                                                        | 81 |
| Примирювальні та судові процедури вирішення колізій<br>в муніципальному праві: Україна та зарубіжний досвід<br><b>Ленгер Я. І.</b> .....   | 89 |
| Поняття місцевого врядування та його конституційні засади<br><b>Пухтинський М. О.</b> .....                                                | 92 |
| Децентралізація: поняття, позитиви та ризики в умовах євроінтеграції<br><b>Романов М. Ю., Федотов Д. В.</b> .....                          | 95 |
| Загальна характеристика реформи децентралізації влади у Франції<br><b>Фелонюк Т. А.</b> .....                                              | 98 |

### **НАПРАВЛЕНИЕ 3. АДМИНИСТРАТИВНОЕ, ФИНАНСОВОЕ, НАЛОГОВОЕ ПРАВО**

|                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Regimul administrativ centralizat<br><b>Rășcaneanu Tudor</b> .....                                                       | 100 |
| Regimul administrativ descentralizat<br><b>Tudor Rășcaneanu</b> .....                                                    | 104 |
| До питання про суб'єкти публічного адміністрування<br>адміністративно-політичною сферою<br><b>Бондаренко К. В.</b> ..... | 108 |
| Некоторые вопросы двойного налогообложения в Украине:<br>реалии и перспективы<br><b>Дубас К. С.</b> .....                | 111 |
| Міжнародні нормативно-правові акти як «орієнтири»<br>подальшого реформування прокуратури<br><b>Карпунцов В. В.</b> ..... | 114 |

|                                                                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Принцип доступності до загальносупільних потреб<br>та достатності їх бюджетного фінансування                                    |     |
| <b>Коробцова Д. В.</b>                                                                                                          | 117 |
| Кодекс честі працівника ДФС: між сціллою європейських<br>етичних стандартів та харибдою пострадянських ціннісних реалій         |     |
| <b>Костя Л. М.</b>                                                                                                              | 120 |
| Вдосконалення поняття «податок» задля підвищення<br>податкової культури громадян                                                |     |
| <b>Кур'ян В. В.</b>                                                                                                             | 124 |
| Щодо поняття «державний борг» та його елементів                                                                                 |     |
| <b>Нефьодов С. В.</b>                                                                                                           | 127 |
| Податкові амністії в СРСР: погляд у минуле                                                                                      |     |
| <b>Приходько І. В.</b>                                                                                                          | 130 |
| Доктринальні засади оновлення принципів галузі<br>адміністративного права України                                               |     |
| <b>Пухтецька А. А.</b>                                                                                                          | 132 |
| The need for paradigm changes in state-private partnership:<br>the example of execution of court judgments in tax disputes      |     |
| <b>Savkina O. V.</b>                                                                                                            | 135 |
| Проблема оподаткування електронної комерції: основні підходи                                                                    |     |
| <b>Солодан К. В.</b>                                                                                                            | 138 |
| До питання про вплив субсидіарності на метод бюджетного права                                                                   |     |
| <b>Тарасенко Я. В.</b>                                                                                                          | 141 |
| Розподіл обов'язків між працівниками суду як адміністративно-правовий засіб<br>забезпечення ефективності документообігу у судах |     |
| <b>Ульяновська О. В.</b>                                                                                                        | 144 |
| Порівняльно-правовий аналіз деяких положень законодавства<br>України та Молдови про захист персональних даних                   |     |
| <b>Червякова О. Б.</b>                                                                                                          | 146 |
| Адміністративна відповідальність юридичних осіб за проступки,<br>що посягають на громадський порядок і громадську безпеку       |     |
| <b>Чишко К. О.</b>                                                                                                              | 148 |
| Сучасний розвиток наукових підходів до розуміння сутності<br>державного регулювання у зарубіжних країнах                        |     |
| <b>Ященко Т. В.</b>                                                                                                             | 152 |

#### НАПРАВЛЕНИЕ 4. ГРАЖДАНСКОЕ И ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРАВО

|                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|
| Opinii privind răspunderea civilă delictuală pentru abuzul de drept civil |     |
| <b>Stahi Tatiana</b>                                                      | 155 |
| Правова природа договору притримання за цивільним законодавством України  |     |
| <b>Буряк Я. Я.</b>                                                        | 160 |

|                                                                                                                           |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Окремі аспекти судової практики з приводу визнання<br>недійсними договорів купівлі-продажу                                |            |
| <b>Великорода О. М.</b>                                                                                                   | <b>163</b> |
| Договір надання детективних послуг: загальна характеристика                                                               |            |
| <b>Волинська А. М.</b>                                                                                                    | <b>166</b> |
| Набуття права власності за давністю володіння та його відмінність<br>від набуття власності від неповноважного відчужувача |            |
| <b>Гуйван П. Д.</b>                                                                                                       | <b>168</b> |
| Концепції визначення майнових прав в сфері авторського права<br>та суміжних прав (господарсько-правовий аспект)           |            |
| <b>Демченко Я. О.</b>                                                                                                     | <b>172</b> |
| Правопорушення у господарському судочинстві                                                                               |            |
| <b>Катрич А. В.</b>                                                                                                       | <b>175</b> |
| Визначення розмірів моральної шкоди у цивільному праві України                                                            |            |
| <b>Навоян А. С., Щипанова О. О.</b>                                                                                       | <b>176</b> |
| Види та форми надання державної допомоги суб'єктам господарювання                                                         |            |
| <b>Починок К. Б., Голінщак О. Л.</b>                                                                                      | <b>180</b> |

## **НАПРАВЛЕНИЕ 5. ТРУДОВОЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ**

|                                                            |            |
|------------------------------------------------------------|------------|
| Сутність та межі диференціації правового регулювання праці |            |
| <b>Сидоренко А. С.</b>                                     | <b>183</b> |
| Застосування аутстафіngu: переваги та недоліки             |            |
| <b>Циганчук Н. А.</b>                                      | <b>185</b> |

## **НАПРАВЛЕНИЕ 6. ЗЕМЕЛЬНОЕ, АГРАРНОЕ, ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ, ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО**

|                                                                                                  |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Гарантії екологічних прав в Україні: суб'єкти забезпечення                                       |            |
| <b>Антонюк У. В.</b>                                                                             | <b>188</b> |
| До питання створення сімейних фермерських господарств<br>без створення юридичної особи в Україні |            |
| <b>Долинська М. С.</b>                                                                           | <b>191</b> |
| Проблеми визначення об'єктів надроземельних правовідносин                                        |            |
| <b>Кірін Р. С.</b>                                                                               | <b>194</b> |
| Эколого-правовая культура и этика: научно-методологический<br>подход к проблеме                  |            |
| <b>Позняк Э. В.</b>                                                                              | <b>197</b> |
| Экологизация высшего образования в Украине: правовые проблемы                                    |            |
| <b>Слепченко А. А.</b>                                                                           | <b>200</b> |

## **НАПРАВЛЕНИЕ 7. УГОЛОВНОЕ ПРАВО, КРИМИНОЛОГИЯ, УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО**

|                                                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Unele procedee de aplicare a metodei extrapolării în prognozarea criminologică<br><b>Bejan Octavian</b> .....                                                                                                                                                                 | 203 |
| One criminoogic securitatea economică a întreprinderii:<br>de la un concept economic la unul criminologic<br><b>Bujor Valeriu</b> .....                                                                                                                                       | 206 |
| Dreptul la protecție al victimei violenței în familie<br><b>Dascălu Beatrice Daiana</b> .....                                                                                                                                                                                 | 210 |
| Unele reflecții privind motivul și scopul în calitate<br>de semne facultative ale laturii subiective a componenței de infracțiune<br><b>Faigher Anatolie</b> .....                                                                                                            | 213 |
| Unele reflecții privind criminalitatea contra patrimoniului în Republica Moldova<br><b>Faigher Anatolie</b> .....                                                                                                                                                             | 217 |
| Violența psihică ca modalitate de comitere a infracțiunii<br><b>Iacub Irina</b> .....                                                                                                                                                                                         | 222 |
| Уголовная ответственность за захват заложников по законодательству<br>Украины и Республики Молдова: сравнительно-правовое исследование<br><b>Андрушко А. В.</b> .....                                                                                                         | 228 |
| Сравнительно-правовой анализ уголовной ответственности<br>за посягательство на жизнь судьи, народного заседателя<br>или присяжного в Украине и в Республике Казахстан<br><b>Валькова Е. В., Арутюнян Н. С., Закреничный Д. В.</b> .....                                       | 232 |
| Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх<br><b>Кашесва О. С.</b> .....                                                                                                                                                                            | 235 |
| До проблеми самовільного зайняття земельних ділянок<br><b>Ковач Б. Л.</b> .....                                                                                                                                                                                               | 238 |
| К вопросу о роли уголовно-правовой политологии<br>в противодействии преступности<br><b>Митрофанов И. И.</b> .....                                                                                                                                                             | 240 |
| Зарубіжний та вітчизняний досвід характеристики вбивств<br>через необережність<br><b>Пакліна Т. О.</b> .....                                                                                                                                                                  | 243 |
| Ратифікація Конвенції Ради Європи про запобігання насильству<br>стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами<br>як умова ефективного запобігання сексуальному насильству<br>щодо дітей в процесі євроінтеграції України<br><b>Романцова С. В.</b> ..... | 246 |
| Про формулювання обставини вчинення злочину у диспозиції норми<br>про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення<br><b>Ясінь І. М.</b> .....                                                                                                                        | 248 |

## НАПРАВЛЕНИЕ 8. УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС, КРИМИНАЛИСТИКА

Temeiurile efectuării măsurilor speciale de investigații

**Covalciuc Ion** ..... 252

Відшкодування процесуальних витрат, зумовлених неприбуттям до суду

**Білокінь Р. М.** ..... 255

Тимчасовий доступ до речей та документів як захід забезпечення кримінального провадження під час досудового розслідування фактів ухилення від сплати податків

**Журба К. О.** ..... 258

Возможность отступления от принципа гласности и открытости в уголовном процессе Украины в апелляционном производстве исходя из практики Европейского суда по правам человека

**Леонова Т. А.** ..... 261

Тенденції розвитку трасологічних досліджень в умовах реформування експертної служби МВС України

**Лозова С. М., Закоморний Я. О.** ..... 264

Особливості застосування приводу до неповнолітніх

**Лялюк Є. Д.** ..... 267

Професійність добору до адвокатури як гарантія доступу до адвокатської діяльності

**Смітюх Н. В.** ..... 268

Проблема нелегального грального бізнесу в Україні потребує нагального вирішення

**Топорецька З. М.** ..... 270

Суб'єкти загальної теорії криміналістичної версії

**Трофименко О. А. С.** ..... 273

Процесуальні особливості збирання документів під час досудового розслідування злочинів, вчинених у сфері оподаткування

**Чигрина Г. Л.** ..... 276

Теоретические и практические проблемы освобождения лица от уголовной ответственности в связи с примирением сторон по Уголовному процессуальному кодексу Украины

**Юркова Г. В., Иванчук А. А., Князян М. А.** ..... 279

## НАПРАВЛЕНИЕ 9. МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО И СРАВНИТЕЛЬНОЕ ПРАВОВЕДЕНИЕ

Echilibrul dintre instituția extrădării și drepturile omului în lumina reglementărilor internaționale

**Țarălungă Victoria** ..... 283

|                                                                                                            |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Unele particularități ale instituției extrădării: aspecte reglementate de dreptul internațional            |            |
| <b>Țarălungă Victoria, Faigher Anatolie .....</b>                                                          | <b>291</b> |
| Міжнародно-правова боротьба з піратством                                                                   |            |
| <b>Броневицька О. М. ....</b>                                                                              | <b>300</b> |
| Щодо питань законодавчої регламентації завдань цивільного судочинства за ЦПК України та Республіки Молдова |            |
| <b>Гетманцев М. О. ....</b>                                                                                | <b>303</b> |
| Міжнародно-правові умови реєстрації суден у найбільш відомих юрисдикціях світу                             |            |
| <b>Гончаренко В. В. ....</b>                                                                               | <b>306</b> |
| Поняття воєнної сили у міжнародних відносинах                                                              |            |
| <b>Григоренко Я. О. ....</b>                                                                               | <b>309</b> |
| Порівняльно-правовий аналіз кримінально-виконавчої системи України та Польщі                               |            |
| <b>Ковальов А. В. ....</b>                                                                                 | <b>312</b> |
| Міжнародний досвід застосування силових методів урегулювання збройних сепаратистських конфліктів           |            |
| <b>Копотун І. М., Довбань І. М. ....</b>                                                                   | <b>315</b> |
| Щодо питання запиту і отримання агреману                                                                   |            |
| <b>Палєєва Ю. С. ....</b>                                                                                  | <b>318</b> |
| Особливості закріплення правового статусу «корінних народів» в міжнародному та українському законодавстві  |            |
| <b>Хостюк І. В. ....</b>                                                                                   | <b>320</b> |
| Міжнародні пільги та їх правове регулювання                                                                |            |
| <b>Яценко А. В., Ярошенко Т. С. ....</b>                                                                   | <b>324</b> |

## **НАПРАВЛЕНИЕ 10. ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ**

|                                                                                                                                                         |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Проблеми імплементації європейських стандартів поліцейської діяльності в законодавчі акти, що регламентують функціонування кримінальної поліції України |            |
| <b>Шинкаренко І. Р. ....</b>                                                                                                                            | <b>327</b> |

вну функцію, забезпечуючи участь різноманітних суб'єктів діяльності з розкриття та розслідування злочинів у визначенні її основних напрямків.

### Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 № 4651-VI//Голос України. – 2012. № 90-91.
2. Вільгушинський М.Й. Роль судових версій у встановленні істини по справі// Суд. Апел. – 2010. №2. С. 106-121.
3. Головин А.Ю. Криминалистическая систематика: Монография/ Под общ. ред. Н.П. Яблокова. – М: «ЛэксЭст». – 2002. – с. 178-189.

## ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗБИРАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

**Чигрина Г. Л.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
професор кафедри фінансових розслідувань  
Університету державної фіскальної служби України*

Узагальнення практики розслідування злочинів, вчинених у сфері оподаткування, підслідних слідчим органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства (далі – податкові злочини), дає підстави зробити висновок про те, що документи є основними матеріальними носіями інформації (фактичних даних) про злочин [1; 2]. Так, наявні документи та інші матеріали не тільки дозволяють слідчому (прокурору) обґрунтовано визначити попередню правову кваліфікацію податкового злочину при занесенні відомостей про його вчинення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) (пункт 5 частини 5 статті 214; частина 3 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)) [1], але й визначити необхідний алгоритм дій під час подальшого розслідування кримінального провадження. Відсутність документів та неможливість їх віднайти і вилучити – унеможливляють доказування фактів вчинення податкових злочинів і сприяють уникненню від відповідальності осіб, які вчинили такі злочини (стаття 91 КПК України) [1].

Враховуючи важливість документів як процесуальних джерел доказів, нами виявлені та проаналізовані основні проблеми, які виникають при їх збиранні (вилученні) під час досудового розслідування податкових злочинів (статті 91; 93 КПК України) [1].

Так, згідно чинного КПК України, *документом* є спеціально створений з метою збереження інформації *матеріальний об'єкт*, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків *відомості*, які можуть бути використані як *доказ факту* чи *обставин*, що встановлюються під час кримінального провадження (частина 1 статті 99 КПК України) [1]. Враховуючи викладене, під документом, у кримінальному провадженні, розпочатому за фактом вчинення податкового злочину, необхідно розуміти *матеріальний об'єкт*, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків *відомості*, які можуть бути використані як *доказ факту* чи *обставин* вчинення податкового злочину. Наприклад, первинні документи бухгалтерського та податкового обліку будуть підтверджувати факти здійснення фінан-

сово-господарських операцій та одержані при цьому прибутки. Ці документи, під час досудового розслідування податкового злочину, зазвичай, виконують роль процесуального джерела доказів з однойменною назвою – «документ» (частина 2 статті 84 КПК України) [1].

Однак, окремі документи у кримінальному провадженні, розпочатому за фактом вчинення податкового злочину, можуть бути визнані речовими доказами. За загальними правилами, речовими доказами визнаються *документи*, які були знаряддям вчинення злочину, зберегли на собі сліди злочину або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження (стаття 98 КПК України) [1].

Так, документи бухгалтерського та податкового обліку визнаються речовими доказами, якщо ці документи, наприклад, містять викривлені (недостовірні) відомості про факти здійснення фінансово-господарських операцій порушником податкового законодавства та одержані при цьому прибутки.

Одразу зазначимо, що один і той же документ, будучи процесуальним джерелом доказів, у кримінальному провадженні одночасно може виконувати роль тільки одного виду процесуальних джерел доказів: або документа-носія фактичних даних (доказів) з однойменною назвою «документ», або документа-речового доказу. Наприклад, зазвичай, податкова накладна є документом податкового обліку, яка підтверджує факт купівлі-продажу товару між двома суб'єктами господарювання і дозволяє покупцеві занести до податкового кредиту 20% вартості придбаного товару, а продавець зобов'язує включити цю ж саму у податкове зобов'язання при сплаті податку на додану вартість. Ця накладна буде процесуальним джерелом доказів-носієм інформації (доказів) про дату здійснення купівлі (продажу) товару; вид проданого (придбаного) товару (назву, вагу, об'єм товару); назву (ім'я) продавця (покупця); вартість проданого (придбаного) товару; розмір податку на додану вартість, нарахованого при продажі тощо. Але, у разі встановлення під час досудового розслідування податкового злочину факту умисного, з метою ухилення від оподаткування, викривлення хоча б частини з переліченої інформації, зазначена податкова накладна набуває значення документа-речового доказу.

Розглянемо типові комплекси процесуальних дій та послідовність їх здійснення, які дозволяють у розумні строки одержати (вилучити) необхідні документи-носії інформації (доказів), що має значення для кримінального провадження, розпочатого за фактом вчинення податкового злочину та документи-речові докази (статті 91, 93, 98-99 КПК України) [1].

Як показує вивчення практики досудового розслідування податкових злочинів, документи, які містять фактичні дані (докази), що мають значення для кримінального провадження та документи-речові докази, в основному, (у 95% з числа вивчених кримінальних проваджень), збираються (вилучаються) шляхом проведення тимчасового доступу до документів (статті 159-166 КПК України) [1] та обшуку (стаття 234 КПК України) [1].

Заявляючи клопотання про тимчасовий доступ до документів (клопотання про обшук) (далі – клопотання), слідчий (прокурор), як правило, розуміє які саме документи можуть бути речовими доказами, а які – тільки допоможуть встановити інші обставини, що мають значення для кримінального провадження, але не зазначає про це у клопотанні, що і є однією з причин відмови у задоволенні заявленого клопотання слідчим суддею.

Так, самими розповсюдженими підставами для вилучення документів, які слідчі (прокурори) зазначають у клопотанні про тимчасовий доступ до документів (клопотанні про обшук), звертаючись до слідчого судді, є:

– документи, до яких планується доступ (документи, які планується відшукати, якщо це клопотання про обшук) мають суттєве значення для встановлення приче-

тності порушника податкового законодавства чи його службових осіб (якщо не сплачуються податки юридичною особою) до ухилення від оподаткування;

– відомості, які містяться у документах, мають суттєве значення для встановлення обставин у кримінальному провадженні і можуть бути використані як докази.

При цьому, не розшифровується:

– які саме обставини будуть встановлюватися за допомогою документів, які планується вилучити;

– у чому полягає суттєве значення документів для встановлення причетності певного суб'єкта до вчинення податкового злочину;

– чому необхідно вилучити *саме оригінали* окремих документів, а не їх копії під час тимчасового доступу до документів тощо.

На нашу думку, у більшості випадків (75% з числа вивчених ухвал слідчих суддів про відмову у задоволенні клопотання слідчого про тимчасовий доступ до документів (клопотання про обшук)) об'єктивними причинами відмови є:

– невміння слідчого (прокурора) переконати слідчого суддю у важливості вилучення саме наведеного переліку документів;

– відсутність конкретного переліку документів, які необхідно вилучити (планується віднайти та вилучити – при обшуку);

– відсутність переліку процесуальних дій, які планується провести у кримінальному провадженні з використанням вилучених під час тимчасового доступу саме *оригіналів* документів, а не їх копій. Як правило, до таких дій, перш за все, відносяться експертизи, об'єктом яких будуть оригінали вилучених документів (наприклад почеркознавчої, авторознавчої, трасологічної, технічної експертизи документів).

При проведенні обшуку проблема щодо вилучення оригіналів чи копій документів відсутня, але важливим моментом є факт отримання дозволу слідчого судді саме на обшук, а не на тимчасовий доступ. Обшук є примусовою дією щодо власника (володільця) документів і слідчий (прокурор) повинен мати достатньо доказів того, що у слідчій ситуації, яка склалась на момент звернення з клопотанням про обшук, тимчасовий доступ до документів не тільки не буде результативним, але й може призвести до знищення документів, які підтверджують виявлені факти ухилення від оподаткування.

До суб'єктивних причин, на нашу думку, можна віднести недосконалість автоматизованої системи документообігу суду (далі – автоматизована система), яка розподіляє клопотання слідчих (прокурорів) між слідчими суддями. Проблема полягає у тому, що у одному й тому ж кримінальному провадженні, у разі одночасного надання двох і більше клопотань про тимчасовий доступ до документів (клопотань про обшук), якщо процесуальні дії необхідно провести у різних місцях (наприклад, документи знаходяться у різних володільців (власників) чи за різними адресами), клопотання автоматизованою системою розподіляються різним слідчим суддям. Отримавши клопотання слідчого (прокурора), кожен слідчий суддя у різний час призначає його розгляд, хоча і протягом одного дня (або, навпаки, одночасно призначається розгляд клопотань у одному кримінальному провадженні, але різними суддями). Якщо при тимчасовому доступі до документів ефект раптовості проведення цієї процесуальної дії не має значення, то при обшуку – він є визначальним. Відсутність ухвал слідчого судді, які дозволяють проводити обшук або отримання таких ухвал в різний час, тягнуть за собою неефективність обшуку та дозволяють злочинцям знищувати документи, які є основними джерела доказів при вчиненні податкового злочину. Крім того, в сучасних умовах, коли корупція має місце не тільки в правоохоронних органах, але й у судовій системі, чим більше осіб мають доступ до таємниці досудового розслідування (наприклад, у окремому кримінальному провадженні може бути заявлено

декілька десятків клопотань про тимчасовий доступ до документів (клопотань про обшук), які розглядають різні слідчі судді, кожен з яких вимагає обґрунтування заявленого клопотання матеріалами кримінального провадження, може викликати у судові засідання при розгляді заявленого слідчим (прокурором) клопотання заінтересованих осіб та з'ясовувати їх думки щодо проведення відповідної процесуальної дії тощо), тим більша ймовірність того, що злочинець залишиться на свободі або отримає виправдувальний вирок по причині відсутності (недостатності) доказів вчинення податкового злочину.

### **Література:**

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України: Кодекс: від 13.04.2012 № 4651-VI (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України: Кодекс: від 13.04.2012 № 4651-VI (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/2341-14>.

## **ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОСВОБОЖДЕНИЯ ЛИЦА ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СВЯЗИ С ПРИМИРЕНИЕМ СТОРОН ПО УГОЛОВНОМУ ПРОЦЕДУРАЛЬНОМУ КОДЕКСУ УКРАИНЫ**

**Юркова Г. В.**

*кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры правоведения  
Института истории, политологии и права  
Николаевского национального университета имени В. А. Сухомлинского*

**Иванчук А. А.**

*студентка  
Института истории, политологии и права  
Николаевского национального университета имени В. А. Сухомлинского*

**Князян М. А.**

*студентка  
Института истории, политологии и права  
Николаевского национального университета имени В. А. Сухомлинского*

В истории эволюции общества всегда был, есть и будет вопрос защиты прав и свобод человека. Сегодня в любом правовом государстве человек, его честь, достоинство, права и свободы, неприкосновенность частной жизни выходят на первый план. Так, согласно Конституции Украины права и свободы человека, а также их гарантии определяют содержание и направление деятельности государства (ст. 3) [1].

Развитие института прав человека сопряжено с множеством проблем в их обеспечении. Особенно это касается сферы уголовного судопроизводства, а поэтому актуальным является, сегодня реформирование отечественного уголовно-процессуального законодательства в вопросах утверждения прав, свобод и законных интересов участников уголовного судопроизводства. К сожалению, на дан-

CONFERINȚA  
INTERNAȚIONALĂ ȘTIINȚIFICO-PRACTICĂ

«JURIDICĂ ȘTIINȚIFICĂ ÎN CONDIȚIILE  
DE INTEGRARE EUROPEANĂ UCRAINA  
ȘI MOLDOVA: REPERE MODERNE  
DE DEZVOLTARE JURIDICĂ»

*(Chișinău, Republica Moldova, 24-25 martie 2017)*

---

Culegere și paginare computerizată.  
Bun de tipar 29.03.2017. Formatul 60x84/16. Tipar offset.  
Coli tipar conv. 19,3. Tiraj-500 ex.  
Imprimat la SRL «Cetatea de Sus», mun. Chișinău.